

มติมหาชน

วารสารฉบับที่ 3

วันที่ 16 ตุลาคม พ.ศ. 2551

วิกฤตแฮมเบอร์เกอร์ดูน่ากลัวเพราะผลร้ายเริ่มลามไปทั่วโลกอย่างรวดเร็ว ตลาดเงินและตลาดทุนปั่นป่วน ไร้อำนาจก็ไร้การคุ้มครองของเชื่อบ้านเราไม่ ตื่นตระหนก สดับรับฟังข่าวต่างๆ อย่างมีสติแล้ว ผลกระทบในบ้านเราก็ไม่น่าจะหนักหนาสาหัสเท่าวิกฤตเมื่อปี 2540

การรับประกันเงินฝากในธนาคารอย่างไม่จำกัดวงเงินของไอร์แลนด์ เยอรมนี ออสเตรเลีย เดนมาร์ก พร้อมกับการขยายยอดวงเงินประกันเงินฝากของธนาคารในเกือบทุกประเทศในยุโรปชี้ให้เห็นว่าการตื่นตระหนกถอนเงินจากธนาคารได้เกิดขึ้นแล้วอันเนื่องมาจากหนี้เสียหรือคาดว่าธนาคารมีผลประกอบการที่เลวร้ายจนจะปิดกิจการ

สาเหตุของการถอนเงินก็มาจากการกลัวว่าธนาคารจะล้มและไม่มีเงินจ่ายคืนให้ การออกมาบอกว่าจะรับประกันเงินฝากไม่จำกัดวงเงินหรือขยายวงเงินก็ทำให้ผู้ฝากเบาใจและหาย ตื่นตระหนกไปได้ในระดับหนึ่ง และถ้าเกิดความเชื่อมั่นมากขึ้นสถาบันการเงินก็คงพอหายใจสบายขึ้น

การตื่นตระหนกถอนเงินจากธนาคารนั้นน่ากลัวกว่าการตกของดัชนีตลาดหุ้นเป็นอันมาก การที่คนตกใจก็เนื่องจากเกรงว่าราคาหลักทรัพย์จะตกลงมากไปกว่าที่ซื้อไว้ ไร้อำนาจก็ไร้การคุ้มครอง เมื่อมันตกลงมากๆ ไม่ช้าไม่นานก็จะมีคนมาซื้อชื่อ "ของถูก" (ถ้าไม่ตกไปกว่านี้อีก) เอาไว้ ดัชนีก็จะฟื้นขึ้นมาอีกครั้ง จะช้าจะเร็วและจะขึ้นมาสูงหรือต่ำแค่ไหนไม่มีใครทราบ (ถ้าผู้เขียนรู้ก็ไม่ได้มานั่งเขียนอยู่ตรงนี้)

ส่วนการตื่นตระหนกของผู้ฝากเงินนั้นร้ายกาจกว่ามากมาย เพราะทุกธนาคารไม่ว่าใหญ่โตแค่ไหนก็สามารถล้มได้ ทั้งนั้นหากผู้คนแห่กันมาถอนเงินเนื่องจากธนาคารได้เอาเงินฝากไปปล่อยกู้เกือบทั้งหมด (ใครจะกอดเงินฝากอยู่ได้ เพราะต้องจ่ายดอกเบี้ยเงินฝากอยู่ทุกวินาที) ตามธรรมชาติของธุรกิจธนาคารทั่วโลก

เมื่อธนาคารใดธนาคารหนึ่งล้ม ก็มีโอกาสสูงที่จะดึงธนาคารอื่นลงไปด้วยเนื่องจากโรคกระต่ายตื่นตูมหรือธนาคารอื่นอาจมีธุรกิจโยงใยอยู่ด้วย ดังนั้น การยอมให้ธนาคารใดธนาคารหนึ่งล้มจึงเป็นสิ่งต้องห้าม

เมื่อก่อนวิกฤตเศรษฐกิจปี 2540 การล้มของธนาคารเป็นเรื่องใหญ่โตน่ากลัว แต่เมื่อเวลา 2-3 ธนาคารแถมด้วยบริษัทไฟแนนซ์กว่า 40 แห่งล้ม คนไทยจึงรู้สึกชินไปเป็นอันมาก กอปรกับรัฐบาลไทยคุ้มครองเงินฝากไม่จำกัดวงเงิน (เพียงแต่ได้เงินฝากคืนช้าเท่านั้น) มันจึงไม่เป็นโรคร้ายลามไปทั่ว

ในครั้งนี่ถึงแม้พระราชบัญญัติสถาบันคุ้มครองเงินฝากจะมีผลใช้บังคับแล้วตั้งแต่กลางเดือนสิงหาคม 2551 ก็ตาม ในปีแรกภาครัฐก็ยังคุ้มครองไม่จำกัดวงเงินอยู่ดี ในปีต่อไปวงเงินคุ้มครองคือ 100 ล้านบาทต่อคนฝาก 1 คนต่อ 1 สถาบันการเงิน และลดหลั่นลงไปเป็น 50 และ 10 ล้านบาท ในปีต่อไป

พระราชบัญญัติฉบับนี้จะมีผลบังคับใช้เต็มที่ในวันที่ 13 สิงหาคม 2555 เป็นต้นไปคือคุ้มครองวงเงินฝาก 1 ล้านบาทต่อคนฝาก 1 คนต่อ 1 สถาบันการเงิน

ผู้มีเงินฝากนับสิบหรือร้อยล้านบาทและวงเงินคุ้มครอง 1 ล้านบาทเช่นนี้ก็น่ากลัวเพราะผู้ฝากสามารถฝากในหลายธนาคารได้และคนเช่นนี้ก็มีน้อยมากเพราะสถิติปัจจุบันระบุว่าร้อยละ 98.5 ของยอดบัญชีเงินฝากทั้งหมดในประเทศไทยมีเงินฝากต่ำกว่า 1 ล้านบาท

การคุ้มครองเงินฝากหรือเรียกอีกอย่างหนึ่งว่าประกันเงินฝากในบ้านเราจึงไม่ใช่เหตุผลที่ควรกระตุ้นตระหนกใดๆ ทั้งสิ้นและก็ไม่มีเหตุผลใดๆ อีกเช่นกันที่จะต้องหันมาตาตื่นไปถอนเงินฝากจากสถาบันการเงิน

ธนาคารแห่งประเทศไทยได้ประกาศว่าสถาบันการเงินไทยได้ซื้อตราสารหนี้ชนิดที่มีหลักทรัพย์จำนองหนุนหลัง (mortgage-backed securities) ที่เป็นปัญหาเพราะมูลค่ามันลดลงไปมากจากบริษัทการเงินที่มีปัญหาในสหรัฐอเมริกา

ประมาณ 7 พันล้านบาท ซึ่งถ้าตัวเลขนี้จริงก็ไม่ใช่ปัญหา

ปัญหาที่จะกระทบคนไทยจากวิกฤตแฮมเบอร์เกอร์น่าจะมาจาก

(ก) ปัญหาการส่งออกเนื่องจากคู่ค้ารายใหญ่ของเราคือสหรัฐอเมริกา ยุโรป (ยังไม่เห็นชัดจากประเทศอาเซียนและจีน) มีปัญหาด้านรายได้จนบริโภคน้อยลงและมีดีมานด์ของสินค้าออกของเราน้อยลง

(ข) ปัญหาการท่องเที่ยว เป็นธรรมดาเมื่อตนเองจนลงจริงๆ หรือรู้สึกว่าคุณเองจนลงจนกระดาศเพราะราคาหุ้นตกลงมากก็ย่อมออกท่องเที่ยวน้อยลงเป็นธรรมดา

(ค) ปัญหาการลงทุนจากต่างประเทศ บริษัทใหญ่ๆ เมื่อฐานะการเงินถูกกระทบเพราะเศรษฐกิจโตช้าลงหรือประชาชนมีการบริโภคน้อยลง สินค้าค้างสต็อกมากขึ้นก็ย่อมลงทุนน้อยลงกว่าเดิมทั้งในและนอกประเทศ

(ง) ความไม่แน่นอนจากการลามของโรคไปยังประเทศอื่นๆ ในรูปของหนี้เสียหรือเกิดสถานะเลวร้ายลงมากขึ้นในสหรัฐอเมริกาในลักษณะใหม่ๆ เช่น ค่าเงินเหรียญสหรัฐผันผวน บริษัทที่ได้ช่วยเหลือไปแล้วมีอาการทรุดหนักลงไปอีก โรคลามไปถึงสถาบันการเงินใหญ่อย่างร้ายแรง ฯลฯ หรือโรคลามไปถึงสถาบันการเงินของไทยอันเกิดจากหนี้เสีย

(จ) ปัญหาเศรษฐกิจไทยโตช้าลงทำให้รัฐบาลเก็บภาษีได้น้อยลง (แต่รายจ่ายเพิ่มขึ้นทำให้ขาดดุลงบกลางมากขึ้นซึ่งหมายถึงหนี้สาธารณะเพิ่มสูงขึ้น) ภาคเอกชนมีกำไรน้อยลงหรือขาดทุนซึ่งส่งผลกระทบต่อการลงทุนและการจ้างงาน

(ฉ) ปัญหาดัชนีตลาดหุ้นไทยตกลงไปมากจนทำให้นักลงทุนขาดทุน นักธุรกิจต้องกู้ยืมด้วยต้นทุนที่สูงขึ้นเพราะมีความเสี่ยงสูงขึ้น (หลักทรัพย์ค้ำประกันการกู้ยืมก็มีมูลค่าลดลงด้วย)

ปัญหาเหล่านี้จะมาถึงอย่างไรรวดเร็ว พอมีเวลาให้เราปรับตัวได้ แต่ถ้าคนไทยเราตื่นตระหนกและขาดสติในการแก้ไขปัญหาโดยเฉพาะอย่างยิ่งหน้าตื่นไปถอนเงินฝากหรือขายหุ้นกัน ลูกเดียวแล้ว เราจะเจ็บตัวกันได้มากในเวลาอันรวดเร็ว

ไม่มีเหตุผลใดในปัจจุบันที่คนไทยจะต้องตื่นตูมกังวลกับเงินฝากในสถาบันการเงินหรือขายหุ้นทิ้งอย่างไร้สติ เราควรตั้งสติและปรับตัวรับมือปัญหา

ถ้าจะห่วงใยก็น่าจะเป็นเรื่องการใช้ความรุนแรงของภาครัฐ ทั้งจากการปลุกระดมและการใช้กลไกของรัฐในการแก้ไข ปัญหาชุมนุมประท้วงตามสิทธิในระบอบประชาธิปไตยมากกว่ามาตรการ